

268607 - خەتنىسى قېلىنمىغان كىشى ئۆلتۈرگەن ئۇلاغنىڭ گۆشىنى يېيىشنىڭ ھۆكۈمى توغرىسىدا

سۇئال

مەن بەزى كىتابلارنى ئوقۇدۇم ۋە بەزى ئاۋازلىق ئەسەرلەرنى ئاڭلىدىم، بىر قىسىم ھەنبەلى ئۆلىمالىرى: مۇسۇلمانلاردىن ياكى ئەھلى كىتابلاردىن بولغان خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىلەرنىڭ ئۆلتۈرگەن ئۇلاغلىرىنىڭ گۆشىنى كەسكىن يېگىلى بولمايدۇ ياكى يېيىش پەقەت ياخشى كۆرۈلمەيدۇ دەيدۇ، بۇ مەسىلە توغرىسىدا قايسى مەزھەپ سۆزلىگەن؟ مەزھەپتە كۈچكە ئىگە قاراش قايسى؟ ئۇلاغلارنى بوغۇزلاشتا خەتنىسى قېلىنمىغان مۇسۇلمانلار بىلەن ئەھلى كىتابلار ئارىسىدا پەرق بارمۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

ئىخچام جاۋاب

خەتنىسى قېلىنمىغان كىشى مۇسۇلمان بولسۇن ياكى ئەھلى كىتاب بولسۇن ئۇنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلاغىنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولىدۇ.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

شۇنداق، بۇ يەردە ئىمام ئەھمەدتىن كەلگەن بىر رىۋايەتتە، خەتنىسى قېلىنمىغان كىشى بوغۇزلىغان ئۇلاغنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولمايدىغانلىقى بايان قىلىنغان.

خەللانىڭ: "ئەلۋۇقۇپ ۋەتتەرەججۇل" ناملىق ئەسىرى 146-بەتتە مۇنداق بايان قىلىنغان: ئەھمەد ئىبنى ھەنبەل مۇنداق دەيدۇ، مەن ئەبۇ ئابدۇللاھنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىدىم: "خەتنىسى قېلىنمىغان كىشى بوغۇزلىغان ئۇلاغنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولمايدۇ، خەتنىسى قېلىنمىغىچە نامىزى دۇرۇس بولمايدۇ، ھەججى ھەج بولمايدۇ، خەتنە قىلىش بولسا ئىسلامنىڭ مۇكەممەل بولىشىدۇر". ئىمام ئەھمەد بۇ مەسىلىدە ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ قارىشىغا تايانغان.

زەركىشى رەھىمەھۇللاھ ئىمام ئەھمەدتىن: "خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىڭ بەرگەن زاكىتىمۇ قوبۇل بولمايدۇ" دېگەن سۆزنى نەقىل قىلغان. ئىمام ئەھمەد بۇ مەسىلىدە ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ قارىشىغا تايانغان. [شەرھى زەركىشى ئەلا مۇختەسەر خەرقى "6-توم 660-بەت].

ئىبنى ئەبى شەيبە: ئەل مۇسەننىپ "11-توم 701-بەتتە ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇغا ئۇلانغان ئىسناد بىلەن ئىبنى ئابباس

رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان مۇنۇ ئەسەرنى رىۋايەت قىلغان: "خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىڭ گۇۋاھلىقى قوبۇل قېلىنمايدۇ، نامىزى قوبۇل بولمايدۇ، ئۆلتۈرگەن ئۇلغىنىڭ گۆشى يېيىلمەيدۇ".

ھاپىز ئىبنى ھەجەر رەھىمەھۇللاھ بۇ ئەسەرنى سەھىھ دەپ ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى بايان قىلىدۇ: **خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىڭ گۇۋاھلىقى قوبۇل قېلىنمايدۇ، نامىزى قوبۇل بولمايدۇ، ئۆلتۈرگەن ئۇلغىنىڭ گۆشى يېيىلمەيدۇ.**

بۇ ئەسەرنى ئىبنى ئەبى شەيبە سەھى ئىسناد بىلەن كەلتۈرگەن. ئابدىرازاق "ئەلمۇسەننىپ" تە كەلتۈرگەن، بەيھەقى "شۇئەبىل ئىمان" دا كەلتۈرگەن. زەيلەئىنىڭ "ئەددىرايە فى تەخرىج ئەھادىس ئەلھىدايە" ناملىق ئەسىرى 2-توم 173-بەتتە ئېلىندى. "ئەتتەھجىل" 17-بەتكە قارالسۇن.

لېكىن ھەنبەلى مەزھىبىدىكى ئاساسلىق قاراشتا، خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلغىنىڭ گۆشىنى يېيىش دۇرۇس بولىدۇ دەپ بېكىتىلگەن.

مىرداۋىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئۇنىڭ: مال بوغۇزلىغۇچى ئۈچۈن تۆت تۈرلۈك شەرت لازىم بولىدۇ، ئۇنىڭ بىرى، مال بوغۇزلاشقا سالاھىيىتى بولۇش، ئۇ بولسىمۇ ئەقلى-ھۇشى جايىدا بولۇش... ئەسەرنىڭ ئاپتۇرى بۇنىڭ قاتارىغا خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىمۇ كىرگۈزدى، بۇمۇ مەزھەبىتىكى توغرا قاراش، مەزھەبىتىكى كۆپچىلىك كىشىلەر بۇ قاراشتا. ["ئەلئىنساپ" 27-توم 287-بەتتە قىسقارتىپ ئېلىندى].

ھەنبەلى مەزھىبىدىكى مەشھۇر قاراشتا، خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلغىنىڭ گۆشىنى يېيىش دۇرۇس بولىدۇ، بۇ قاراش كۆپچىلىك ئۆلىمالارنىڭ قارىشىغا مۇۋاپىقتۇر.

ئىبنى ئابدۇلبەر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "كۆپچىلىك ئۆلىمالار ئەگەر خەتنىسى قېلىنمىغان كىشى ئۇلغىنى تولۇق بوغۇزلىغان بولسا، ئۇنىڭ گۆشىنى يېسە بولىدۇ دەپ قارايدۇ. ["ئەلئىستىزكار" 26 - توم 245-بەت].

بۇ كۈچلۈك قاراش، چۈنكى خەتنىسى قېلىنمىغان كىشى ئىسلام دائىرىسىدىن چىقىپ كەتمەيدۇ، چۈنكى خىرىستىئانلارنىڭ ئاساسەن خەتنىسى قېلىنمايدۇ شۇنداقىمۇ ئۇلار بوغۇزلىغان ئۇلغىنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولغاندىن كېيىن، ئەلۋەتتە خەتنىسى قېلىنمىغان مۇسۇلماننىڭ بوغۇزلىغان ئۇلغىنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولىدۇ.

ئەبۇ بەكر ئىبنى مۇنزىر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلغىنىڭ گۆشىنى يېيىش توغرىسىدا ئۆلىمالار ئىختىلاپ قىلىشتى، ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ۋە تەبىئىيىنلاردىن ھەسەنل بەسەرى قاتارلىقلار يېگىلى بولمايدۇ دەيدۇ، بۇ مەسىلىدە ھەسەنل بەسەرىدىن ئوخشىمايدىغان قاراش بايان قىلىنغان.

ھەمماد ئىبنى ئەبى سۇلايمان: يېسە بولىدۇ دەيدۇ، بۇ قاراش شاپىئى مەزھىبىنىڭ قارىشىغا ئوخشايدۇ، ئەبۇ سۇر ۋە ئىسلام دۇنياسىدىكى پەتىۋا بېرىدىغان ئۆلىمالارنىڭ ھەممىسى دۇرۇس دەپ پەتىۋا بېرىدۇ.

ئەبۇ بەكرى مۇنداق دەيدۇ: "بىز شۇنداق دەيمىزكى، ئاللاھ تائالا ئەھلى كىتابلارنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلاغلىرىنىڭ گۆشىنى يېيىشنى دۇرۇس قىلدى، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا خەتنىسى قېلىنمىغانلارمۇ بار، ئۇنىڭغا كۆرە، خەتنىسى قېلىنمىغان مۇسۇلماننىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى ئەلۋەتتە يېگىلى بولىدۇ، بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ تَهْرَجِمَسِي: ئاللاھ تائالانىڭ ئىسمى زىكر قىلىنىپ بوغۇزلانغان ئۇلاغىنىڭ گۆشىنى يەڭلار.** خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىمۇ بۇنىڭ قاتارىغا كېرىپ كېتىدۇ." ["ئەلئىشراڧ" 3 - توم 434-435-بەت].

ئىبنى قۇدامە رەھىمەھۇللاھىدىن بايان قىلىندۇكى، ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇئەنھۇ: **خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولمايدۇ** دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىندۇ، ئىمام ئەھمەد مۇ شۇنداق دېگەن.

توغرا قاراشتا: يېگىلى بولىدۇ، چۈنكى ئۇمۇ باشقا مۇسۇلمانلارغا ئوخشاش مۇسۇلماندۇر. بۆھتانچىنىڭ، زىناخورنىڭ، ھاراق ئىچكۈچى قاتارلىقلارنىڭ پاسقىلىقى ئېنىق تۇرۇپمۇ، خەتنىسى قېلىنمىغان خىرىستىئاننىڭ كاپىر بولسىمۇ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىش دۇرۇس بولغان يەردە، ئەلۋەتتە خەتنىسى قېلىنمىغان مۇسۇلماننىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىش دۇرۇس بولىدۇ. ["ئەلمۇغنى" 13 - توم 293-بەت].

خەتنىسى قېلىنمىغان كىشىنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىشتىن چەكلەشكە: يۇقىرىدا بايان قىلىغاندەك ئەھلى كىتابنىڭ كۆپچىلىكى خەتنىسىنى قىلمايدىغان تۇرۇقلۇق، ئۇلارنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىشنى دۇرۇس دېگەن قاراشنى كەلتۈردى.

ئىمام بۇخارى مۇنداق دەيدۇ: ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇئەنھۇ **ئۇلارنىڭ يېمەكلىكى** دېگەن ئايەتنى، ئۇلارنىڭ بوغۇزلىغان ماللىرى دەپ چۈشەندۈرگەن.

ھاپىز ئىبنى ھەجەر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئايەتتىكى ئۇلارنىڭ يېمەكلىكى دېگەن سۆزنى بوغۇزلىغان ئۇلاغلىرى دەپ چۈشەندۈرگەن... بۇ بەيھەقىيىنىڭ رىۋايىتىدە ئەلى ئىبنى ئەبى تەلھەدىن ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇغا يەتكۈزۈپ قىلغان رىۋايىتىدە: **ئەھلى كىتابلارنىڭ يېمەكلىكى سىلەرگە ھالال قىلىندى دېگەن ئايەتنى ئۇلارنىڭ بوغۇزلىغان ئۇلاغلىرى دەپ چۈشەندۈرگەن.**

بۇ سۆزنى ئوتتۇرىغا قويغۇچىلار ئەلى كىتابنىڭ كۆپچىلىكى خەتنىسىنى قىلمايدىغان بولغاچقا خەتنىسى قېلىنمىغان مۇسۇلماننىڭ بوغۇزلىغان ئۇلۇغىنىڭ گۆشىنى يېيىشنى دۇرۇس دەپ قارىغان، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھىرەقلى ۋە ئۇنىڭ قوۋمىغا خىتاب قىلىپ مۇنداق دېگەن: **يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ** تەرجىمىسى: **ئى ئەھلى كىتاب! بىز**

بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىكى ئېرتاق سۆزگە كېلىڭلار. ھىرەقلى ۋە ئۇنىڭ قەۋمى خەتنىسىنى قىلمايتتى، ئۇلار ئەھلى كىتاب دەپ ئاتالغان. پەتھۇلبارى 9-توم 637-بەت.

ئاللاھ ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.